

تبیین کارکردها و نقش‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران در ایجاد تمدن نوین اسلامی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

موسی شعبان پور^۱ - ابوذکر ملک محمدی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۱۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

چکیده:

ارتش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سازمان‌های اجتماعی و امنیتی نظام اسلامی، نقشی مهم و زیربنایی در تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی داشته و یکی از ارکان (سنگ‌های بنای) تمدن نوین اسلامی به‌شمار می‌آید. هدف کلی تحقیق، بررسی جایگاه و نقش ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی می‌باشد. تحقیق از نوع «کاربردی» و روش تحقیق از نوع پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق مسئولان و محققان ارتش در بین نیروها و سازمان‌های تابعه ارتش می‌باشد. حجم نمونه ۵۴ نفر تعیین که به روش نمونه‌گیری غیراحتمالی قضاوتی (هدفمند) انتخاب شده‌اند. در این تحقیق از «پرسشنامه محقق‌ساخت» به‌عنوان ابزار اصلی گردآوری داده‌ها استفاده شده است. پرسشنامه تحقیق با طرح ۲۹ سؤال،

مؤلفه‌ها، نقش‌ها و کارکردهای ارتش را مورد ارزیابی قرار داد که نقش‌های برتر ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی به ترتیب عبارت‌اند از: ۱- مردمی بودن ارتش؛ ۲- حفظ استقلال؛ ۳- ایجاد بازدارندگی؛ ۴- برقراری امنیت در جامعه؛ ۵- خودکفایی و تولید نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی خود؛ ۶- محافظت از دستاوردهای نظام اسلامی و تمدن نوین اسلامی؛ ۷- اثرگذار در معادلات نظامی و سیاسی در منطقه؛ ۸- خودباوری و خوداتکایی؛ ۹- روحیه سلحشوری و شهادت‌طلبی؛ ۱۰- تثبیت هویت جدید ارتش. داده‌های تحقیق نشان می‌دهد که کارکردها و نقش‌های ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی در سطح متوسط رو به بالا قابل ارزیابی گردید. نتیجه نهایی تحقیق بیانگر آن است که امروز ارتش جایگاه رفیعی در میان مردم دارد و در شکل‌دهی به تمدن نوین اسلامی نقش‌های متعدد و مهمی دارد، لیکن برای ارتقاء آن باید تلاش بیشتری صورت پذیرد.

کلیدواژه‌ها: کارکرد، نقش، گام دوم انقلاب، تمدن نوین اسلامی، ارتش.

۱- ۱- دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران mosashabanpoor@yahoo.com

۲- مدرس دروس معارف دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش.

Explaining the functions and roles of the army of the Islamic Republic of Iran in creating a new Islamic civilization based on the statement of the second step of the Islamic revolution

Abstract:

As one of the most important social and security organizations of the Islamic system, the army has played an important and fundamental role in realizing the goals of the Islamic Republic and is considered one of the pillars (building stones) of the modern Islamic civilization. The general purpose of the research is to investigate the position and role of the army in creating a new Islamic civilization based on the statement of the second step of the Islamic Revolution. The research is of the "applied" type and the research method is of the survey type. The research is of the "applied" type and the research method is of the survey type. The statistical population of this research is the officials and researchers of the army among the forces and organizations subordinate to the army. The sample size was determined to be 54 people who were selected by non-probability judgment (targeted) sampling method. In this research, a "researcher-made questionnaire" was used as the main tool for data collection. The research questionnaire, with 29 questions, evaluated the components, roles and functions of the army, and the best roles of the army in the creation of modern Islamic civilization are, respectively: -1 People's army; -2 maintaining independence; -3 Creating deterrence; -4 Establishing security in society; -5 Self-sufficiency and production of military and defense equipment needs; -6 Protecting the achievements of the Islamic system and the new Islamic civilization; -7 Influential in military and political equations in the region; -8 Self-confidence and self-reliance; -9 The spirit of bravery and martyrdom; -10 Establishing the new identity of the army. The research data shows that the functions and roles of the army in the creation of modern Islamic civilization can be evaluated at a medium to high level. The final result of the research shows that today the army has a high position among the people and has many and important roles in shaping the new Islamic civilization, but more efforts should be made to improve it.

Keywords: functions, civilization, modern Islamic civilization, army.

مقدمه

۱- بیان مسئله:

ارتش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سازمان‌های اجتماعی و امنیتی نظام اسلامی، نقشی مهم و زیربنایی در تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی داشته و یکی از سنگ‌های بنای تمدن نوین اسلامی^۱ و به‌عنوان یک سازمان و نهاد پیشران در تحقق آن به شمار می‌آید. به همین منظور، «شناخت صحیح شاخص‌های تمدن نوین اسلامی و شناخت نقش‌های پیشرانی (که به‌واسطه آن‌ها» (ترابی و مؤمنی، ۱۳۹۷: ۲۶). ارتش می‌تواند در تحقق این تمدن به ایفای نقش بپردازد، گامی مهم برای نیل به اهداف این سازمان به‌عنوان عنصری مؤثر در تحقق دولت، جامعه^۲ و تمدن اسلامی است.

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مسیر دست یافتن به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی، یک نقشه راه ۵ مرحله‌ای ترسیم کرده‌اند: ایجاد انقلاب اسلامی، ایجاد نظام اسلامی، ایجاد دولت اسلامی، ایجاد کشور (جامعه) اسلامی و درنهایت، ایجاد تمدن جهانی و بین‌الملل اسلامی (ر.ک. به بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۳/۸/۶).

آخرین مرحله از نقشه راه انقلاب اسلامی، مرحله پنجم یا تشکیل تمدن جهانی و بین‌المللی است. در این مرحله است که انقلاب اسلامی بعد از توفیقات داخلی موفق می‌شود بازتاب بیرونی پیدا کرده و نمونه‌های خارجی خود را به‌وجود آورد. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در تشریح و تبیین این مرحله می‌فرمایند: «از این مرحله که عبور کنیم، بعدازآن، دنیای اسلامی است. از کشور اسلامی می‌شود دنیای اسلامی درست کرد. الگو^۳ که درست شد، نظایرش در دنیا به وجود می‌آید». (تدابیر در مورخ ۱۳۷۹/۹/۱۲) بنا بر فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) انقلاب اسلامی هم‌اکنون از دو مرحله اول عبور کرده و هم‌اکنون در مرحله سوم قرار دارد.

برای تحقق هر یک از مراحل و گام‌های پنج‌گانه نقشه راه انقلاب اسلامی، الزاماتی وجود دارد که خاص آن مرحله است. به‌طور طبیعی مرحله پنجم از نقشه راه انقلاب اسلامی، شاخص‌ها و ویژگی‌هایی دارد که تحقق آن منوط به ایجاد شاخص‌ها و ویژگی‌ها در کارگزاران حکومتی، از جمله در فرماندهان و آحاد کارکنان نیروهای مسلح (به‌ویژه ارتش جمهوری اسلامی ایران) است. این کار به تحقق تمدن نوین اسلامی کمک می‌کند.

مسئله تحقیق آن است که در حال حاضر پژوهشی در خصوص کارکردها و نقش‌های ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی انجام‌نشده و متولیان و مسئولان آگاهی چندانی در این خصوص ندارند. این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که جایگاه و نقش‌های ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی براساس دیدگاه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و نقشه راه انقلاب اسلامی چیست؟ به‌عبارت‌دیگر، نقش‌ها و کارکردهای^۴ ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی چیست؟ و این سازمان چه ویژگی‌ها و شاخص‌هایی را باید در خود ایجاد کنند تا به تحقق آن کمک کنند؟

۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:

یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم انسانی در حیات بشری مقوله «تمدن» است. تمدن‌ها در شرایط خاصی متولد شده، رشد و نمو کرده و به بالندگی و بلوغ و اوج می‌رسند و گاه بعد از مدتی به دلایلی، دچار افول و فنا می‌شوند و در این میان، زندگی نسل‌های مختلفی از بشر را درگیر کرده و شکل می‌دهند و در پیشبرد تاریخ نقش بسزایی ایفا می‌کنند (ترابی و مؤمنی، ۱۳۹۷: ۸۶).

اگر تمدن حاصل دستاوردهای بشری در طول تاریخ در نظر گرفته شود، قطعاً امنیت ضامن بقای دستاوردها است و حفظ دستاوردها در سایه امنیت^۵ صورت می‌پذیرد. تحقق اهداف و کارکردهای کلیه مراحل پنج‌گانه نقشه راه انقلاب اسلامی، بدون تحقق امنیت در سطح مختلف

۱- New Islamic civilization

۲- Society

۳- Pattern

۴- Roles and functions

۵- Security

تحقق تمدن نوین اسلامی مبتنی بر نقشه راه انقلاب اسلامی است.

♥ (ب) اهداف ویژه (جزئی):

- ۱- ترسیم جایگاه ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی
- ۲- احصاء مؤلفه‌ها، کارکردها و نقش‌های ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی

◀ ۴- سؤالات تحقیق:

- ۱- جایگاه ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی چیست؟
- ۲- مؤلفه‌ها، کارکردها و نقش‌های ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی کدام‌اند؟

◀ مبانی نظری و ادبیات تحقیق

♥ الف) ادبیات تحقیق

کلانتری (۱۴۰۰) جایگاه قدرت نظامی (در سه بعد نرم‌افزاری، سخت-افزاری و هوشمندی) در تحقق تمدن نوین اسلامی را مورد بررسی قرار داده است. برای نیل به تمدن نوین اسلامی، مؤلفه نرم‌افزاری بیشترین تأثیر را دارد، اما وضعیت موجود این مؤلفه در نیروهای مسلح ضعیف ارزیابی شده است. بنابراین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران برای نیل به تمدن نوین اسلامی در مؤلفه قدرت سخت مشکلی ندارند، اما باید بیشترین تلاش را ابتدا در مؤلفه قدرت نرم و سپس در مؤلفه قدرت هوشمند به عمل آورند.

سنچولی (۱۴۰۰) در تحقیق خود با عنوان «ماهیت و مؤلفه‌های قدرت و اقتدار نظامی و نقش آن در اعتلای تمدن نوین اسلامی» نشان داد: قدرت و اقتدار نظامی، با مؤلفه‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و هوشمند خودش، یکی از مهم‌ترین عوامل اعتلای تمدن نوین اسلامی محسوب می‌شود، زیرا اقتدار نظامی و دفاعی تأمین‌کننده بخش عمده استقلال و امنیت جامعه است.

محور اصلی پژوهش نرمانی، زارعی و روان بد (۱۴۰۰) بررسی پیشران‌های تربیتی و فرهنگی در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی بر مبنای اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی است. یافته‌های تحقیق نشان داد وجود نیروهای انسانی لازم برای تحقق تمدن نوین اسلامی در اندیشه رهبر معظم انقلاب، نیازمند تربیت آنان در مسیر سبک زندگی اسلامی - ایرانی است که دانایی، شجاعت، ظلم‌ستیزی، پرهیز از تجمل‌گرایی، تکیه بر توان داخلی

زندگی بشری امکان‌پذیر نیست. تأمین امنیت در جامعه به نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش جمهوری اسلامی ایران وابسته است.

یکی از ضرورت‌های تحقیق آن است که در حال حاضر تحقیقی در خصوص کارکردها و نقش‌های ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی انجام نشده و محققان ارتش آگاهی چندانی در این خصوص ندارند. تفاوت برخی تحقیقات پیشین با این مقاله آن است که این مقاله به دنبال بررسی نقش ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی (مرحله پنجم) می‌باشد در حالی که تحقیقات پیشین به نقش نهادها و سازمان‌های مختلف من جمله نیروهای مسلح در مرحله دوم و... پرداخته‌اند و تاکنون نقش ارتش به‌تنهایی در تحقق مرحله پنجم پرداخته نشده است.

این تحقیق داده‌های اولیه و پایه را برای ورود به نقش ارتش در مرحله پنجم انقلاب اسلامی (که همانا شکل‌دهی به تمدن نوین اسلامی بوده است) فراهم می‌سازد. در صورت انجام این تحقیق، اطلاعات جامع‌تری از تمدن نوین اسلامی و کارکردهای ارتش در تحقق آن به وجود می‌آید. شناخت و احصاء نقش‌ها و کارکردهای ارتش در ایجاد تمدن اسلامی، باعث جلوگیری از هدر رفت منابع ارتش می‌شود و سیاست‌گذاری‌ها به سمت کارکردها و نقش‌های مؤثرتر ارتش سوق می‌یابد.

برای تحقق هر یک از مراحل و گام‌های پنج‌گانه نقشه راه انقلاب اسلامی، الزاماتی وجود دارد که خاص آن مرحله است. به‌طور طبیعی مرحله پنجم از نقشه راه انقلاب اسلامی، شاخص‌ها و ویژگی‌هایی دارد که تحقق آن منوط به ایجاد شاخص‌ها و ویژگی‌ها در کارگزاران حکومتی، از جمله در فرماندهان و آحاد کارکنان نیروهای مسلح است. این کار به تحقق تمدن نوین اسلامی کمک می‌کند.

در صورت عدم انجام این تحقیق، آگاهی چندانی از نقش‌های ارتش به دست نمی‌آید و قابلیت‌ها و منابع در ارتش ممکن در راستای تمدن نوین اسلامی مصرف نشود. شناخت کامل و جامع از نقش‌ها و مأموریت‌های آن‌جا در گام پنجم نقشه راه انقلاب اسلامی به وجود نیاید.

◀ ۳- اهداف:

♥ الف) هدف کلی:

هدف کلی تحقیق، بررسی جایگاه و نقش‌های ارتش در

و به کارگیری مبانی اقتصاد مقاومتی از جمله شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی - ایرانی هستند که لازمه تحقق تمدن نوین اسلامی است. تمدن نوین اسلامی با اهمیت دادن به اصلاح رویه‌های تربیتی و فرهنگی به ترویج الگوی معنوی، رفتار و عمل جهادی، تربیت نیروهای متخصص، متعهد و ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی، پیشران‌های لازم را مورد توجه قرار داده است.

در مقاله فرزانه و صفرپور (۱۳۹۷) عوامل ایجاد تمدن نوین اسلامی از نگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) تبیین شده است. عوامل ایجاد این تمدن نوین اسلامی به دودسته عوامل باطنی و عوامل ظاهری تقسیم‌بندی شده‌اند. در عوامل باطنی ایجاد تمدن نوین اسلامی، مباحث ایمان و مکتب، رهبری و امکانات بحث شده است. در عوامل ظاهری تمدن نوین اسلامی، سه مبحث آمده است. در بحث اجتماع: مدارا، رفق و سازش، عدالت محوری، مبارزه با سنت‌های غلط اجتماعی و فرهنگ حاکم بر جامعه سخن به میان آمده است. در بحث فردی؛ کرامت انسانی، اخلاق‌گرایی، جهان‌بینی و آرمان، علم و دانش‌اندوزی، عقلانیت و خردورزی، خودباوری، سبک زندگی، لزوم شکل دادن به آرمان جوانی بحث شده است. در بحث مدیریتی: زدودن اندیشه تمدن غربی، ایجاد تمدن متکی به معنویت، اهمیت دادن به علوم اسلامی، تلاش و مجاهدت (مدیریت جهادی) آمده است.

تحقیق ترابی و مؤمنی (۱۳۹۷) با در نظر گرفتن ویژگی‌های پلیس در جمهوری اسلامی ایران، کارکردهای آن را به‌مثابه پیشران در تحقق تمدن نوین اسلامی بررسی کرده است. پلیس در فرایند تکوین تمدن نوین اسلامی، پیشران در تحقق موارد زیر است: تأمین نظم اجتماعی و امنیت، نهادینه‌سازی امر به معروف و نهی از منکر، نهادینه‌سازی جامعه-پذیری و قانون‌گرایی و تحکیم مشروعیت سیاسی و کارآمدی دولت اسلامی، عدالت‌گستری، دفاع از حقوق شهروندی، مبارزه با فساد با تأکید بر خواص، دیده‌بانی و حس کردن مسائل و واقعیت‌های مکتوم، حمایت و بسیج مردم از نظام سیاسی و تقویت فرهنگ مدیریت جهادی و انقلابی. بررسی پیشینه و مطالعات انجام‌شده نشان داد تاکنون

مطالعه‌ای در خصوص نقش ارتش در مرحله پنجم نقشه راه انقلاب اسلامی انجام‌نشده و شناخت کاملی از شاخص‌ها و کارکردهای ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی وجود ندارد. در مقایسه با برخی تحقیقات پیشین، این مقاله به دنبال بررسی نقش ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی (مرحله پنجم) می‌باشد در حالی که تحقیقات پیشین به نقش نهادها و سازمان‌های مختلف از جمله نیروهای مسلح در مرحله دوم و... پرداخته‌اند و تاکنون به نقش ارتش به‌تنهایی در تحقق مرحله پنجم پرداخته نشده است. تفاوت مهم دیگر، در حوزه روش جمع‌آوری داده‌ها است. تحقیقات پیشین عموماً از روش تحلیل محتوا و یا بررسی کتابخانه‌ای استفاده شده است در حالی در این تحقیق (علاوه بر استناد از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و منابع کتابخانه‌ای) از روش توصیفی^۶ با استفاده از ابزار پرسشنامه، کارکردهای ارتش احصاء شده است.

♥ (ب) مبانی نظری

تمدن از کلمه لاتین *civitas*. در زبان انگلیسی *civilization* و در زبان عربی به «الحضاره» است. به نظر می‌رسد اصلی‌ترین معانی تمدن، شهرنشین شدن است زیرا این واژه در زبان عربی از مدینه به معنای شهر گرفته شده است (ترابی و مؤمنی، ۱۳۹۷: ۲۱).

تمدن بیشتر جنبه‌های مادی و ساخته‌های انسانی را به خود گرفته است. تمدن به نظام‌های بزرگ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اشاره دارد که از نظر جغرافیایی واحد کلانی را در یک قلمرو پهناور، معمولاً یک امپراتوری در برمی‌گیرد و برخوردار از فرهنگ^۷ گسترده و پرورده نوشتاری می‌باشد (ولایتی، ۱۳۹۴: ۲۰-۲۱).

ادیان به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم فرهنگی، نقش کارکردی مهمی در شکل‌گیری تمدن‌ها داشته‌اند و همواره تمدن و دین روابط عمیق و مستحکم باهم داشته‌اند. دلیل تاریخی این ادعا، تکوین تمدن‌های بشری با نهادهای دینی است. یکی از مهم‌ترین عوامل تمدن ساز در طول تاریخ بشر، ادیان بوده‌اند. در این

۶- Descriptive method

۷- culture

(هانتیگتون، ۱۳۸۸: ۷۳۹). او تمدن‌های زنده را هفت تمدن می‌داند و به این نتیجه می‌رسد که تمدن اسلامی و کنفوسیوسی، در کنار هم، رویارویی با تمدن غربی و مسیحی خواهند بود و دومی بر اولی پیروز خواهد شد (هانتیگتون، ۱۳۸۸: ۳۹).

هانری کربن پس از مطالعه پیرامون مکتب اسلام و مذهب تشیع یکی از مؤلفه‌های بنیادینی که در اندیشه شیعه برای او جلب توجه کند را مسئله مهدویت می‌داند. از دیدگاه کربن، مهدویت به معنای تفسیر باطن دین و ظهور امام و احیای دوباره انسان‌ها می‌باشد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران ایده تمدن اسلامی در اندیشه رهبران نظام نمایان گشت و در اندیشه‌های مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مفهومی نوین به نام تمدن نوین اسلامی به وجود آمد. مفهوم تمدن نوین اسلامی در گفتمان و اندیشه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی به بلوغ و کمال رسیده و رواج یافته و این مقوله با مطرح شدن دیدگاه‌های تمدنی و آینده‌پژوهی و ... در سال‌های گذشته، بیش‌از‌پیش در صدر توجه متفکران واقع شده است. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مسیر دست یافتن به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی، یک نقشه راه ۵ مرحله‌ای ترسیم کرده‌اند: ایجاد انقلاب اسلامی، ایجاد کشور (جامعه) اسلامی و درنهایت، ایجاد تمدن جهانی و بین‌المللی اسلامی (ر.ک. به بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۳/۸/۶). ایشان در مجموعه بیانات و فرامین خود در دیدار با اقشار مختلف مردم و مسئولان و دانشگاهیان، بسیجیان و نیروهای مسلح به تشریح تمدن نوین اسلامی پرداختند. در مجموعه سخنرانی ایشان، تعریف تمدن نوین اسلامی، شاخص‌ها و مؤلفه‌های تمدن نوین اسلامی، مشکلات تمدن غربی، آسیب‌های تمدن نوین اسلامی، راهکارهای ایجاد تمدن نوین اسلامی، فرصت‌های کشور برای ایجاد تمدن نوین اسلامی و ... اشاره داشتند.

◀ تمدن نوین اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

◀ فرماندهی معظم کل قوا یکی از آرمان‌های مسلمانان را ترسیم و شکوفایی جامعه اسلامی و تمدن نوین اسلامی (بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۰۶/۳۱)

میان نقش ادیان توحیدی و ابراهیمی بیش از سایر ادیان به چشم می‌خورد. تمدن اسلامی به‌عنوان یک نمونه کامل از تمدن‌های دینی، شاخص‌هایی دارد که آن را از سایر تمدن‌ها متمایز کرده است. مهم‌ترین این شاخص‌ها برگرفته از قرآن و سنت شریف نبوی و ائمه بوده‌اند، عبارت‌اند از: خدامحوری (توحید)، غایت‌مندی عالم (معاد)، عدالت‌گستری، ولایت‌مداری، اخلاق‌مداری، مدارا، تعقل و اندیشه ورزی. (ترابی و مؤمنی، ۱۳۹۷: ۱۱۸-۸۵)

تمدن اسلامی براساس نگرش توحیدی، تمدنی است ایدئولوژیک با مجموعه‌ای از ساخته‌ها و اندوخته‌های معنوی و مادی جامعه اسلامی که انسان را به سوی کمال معنوی و مادی سوق می‌دهد (جان احمدی، ۱۳۹۴: ۵۲). تمدن اسلامی تمدنی است که در محیط اسلامی و گستره ژئوپلیتیک جهان اسلام در طول تاریخ شکل گرفت و روح و بن‌مایه اصلی آن را اسلام و اندیشه‌های برآمده از وحی تشکیل می‌داد و عناصر نژادی فراوانی که برخی از آنان غیرمسلمانان بودند در شکل‌گیری آن کوشیدند (رجبی دوانی و خزایی، ۱۳۹۴: ۲۰۸-۲۲۳). به نظر ویل دورانت، تمدن محصول عقلانیت انسان و تجلی خلاقیت‌ها و نوآوری‌های او در عرصه‌های گوناگون حیات است و در این راستا عواملی که سبب به وجود آمدن یک تمدن خاص می‌شوند عبارت‌اند از: عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، عوامل اخلاقی و عوامل عقلی (دورانت، ۱۳۶۵: ۱۲۷۵).

اشپینگلر تاریخ تمدن بشر را مجموعه‌ای آغازها، فرازاها و زوال‌ها می‌داند و غرب را هم از این قاعده مستثنا نمی‌بیند. به نظر وی، فرهنگ غرب از اول قرن دهم میلادی شروع و از اول قرن نوزدهم وارد مرحله «تمدن» شده است. این فرهنگ از بعضی جهات به اوج عظمت خود رسیده و در بعضی از نقاط جغرافیایی آن، آثار فرسودگی نمایان شده و به تدریج در آینده‌ای نزدیک در نقاطی مانند اروپا و آمریکا، دوره انحطاط آغاز خواهد شد (امید، ۱۳۸۳: ۱۳۵).

هانتیگتون نظریه «برخورد تمدن‌ها» را ارائه داده است. در باور وی، رشته‌های گسل میان تمدن‌ها به‌عنوان نقطه‌های بروز بحران و خون‌ریزی، جان‌نشین مرزهای سیاسی و ایدئولوژیک دوران جنگ سرد خواهد شد

۱۳۸۶/ «ایجاد تمدن درخشان اسلامی» (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، ۱۳۹۲/۰۲/۰۹) می‌دانند. ایشان هدف نظام جمهوری اسلامی ایران را تبدیل کشور ایران به کشوری پیشرفته، قدرتمند، شریف، صاحب حرف نو در مسائل بشری و در مسائل بین‌المللی و برافروزنده‌ی پرچم تمدن نوین اسلامی می‌داند (بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان، ۰۷/۲۸/۱۳۹۵) و در نظر معظم له، انقلاب اسلامی این توانایی دارد تا تمدن ممتاز برجسته‌ی متعالی باشکوه اسلامی را جلوی چشم همه‌ی دنیا برقرار کند (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

تعریف تمدن نوین اسلامی: به نظر فرماندهی معظم کل قوا، «پیشرفت همه‌جانبه» به معنای تمدن‌سازی نوین اسلامی است (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳). به نظر معظم له، «الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت» در واقع ارائه‌ی محصول انقلاب اسلامی و طراحی یک تمدن جدید و پیشرفته در همه‌ی عرصه‌ها بر مبنای تفکر و اندیشه‌ی اسلام است (دیدار اعضای شورای عالی مرکز طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رهبر انقلاب، ۱۲/۱۴/۱۳۹۱). از سوی دیگر، ایجاد جامعه‌ی اسلامی و تمدن اسلامی؛ به معنای احیای تفکر اسلام سیاسی است؛ یعنی اسلام در جامعه پیاده شود و تحقق واقعی پیدا کند. اسلام از زندگی، سیاست، مدیریت جامعه دور نشود و به مسائل شخصی منحصر نشود (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۴/۰۴/۲۰).

همچنین تمدن اسلامی، کشورگشایی نیست، بلکه به معنای تأثیر پذیرفتن فکری ملت‌ها از اسلام است (دیدار اعضای شورای عالی «مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» با رهبر انقلاب، ۱۳۹۵/۰۲/۰۶). دنیای اسلام امروز وظیفه دارد مثل خود اسلام و مثل خود پیغمبر، روحی در این دنیا بدمد، فضای جدیدی ایجاد کند، راه تازه‌ای را باز کند. ما به این پدیده‌ای که در انتظار آن هستیم می‌گوییم «تمدن نوین اسلامی». ما باید دنبال تمدن نوین اسلامی باشیم برای بشریت؛ این به معنای عرضه کردن هدیه‌ی الهی به ملت‌ها است، تا ملت‌ها با اختیار خود، با انتخاب خود، با تشخیص خود راه درست را

انتخاب کنند (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۳۹۴/۱۰/۰۸).

ویژگی‌های یک جامعه اسلامی: ویژگی‌های یک جامعه اسلامی الگو (مثل ایران) در نزد مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) معنویت، پیشرفت مادی و دنیوی، رشد علمی، توسعه‌ی عدالت، کم شدن فاصله‌های طبقاتی، برداشته شدن قله‌های اشرافی‌گری، خوشبختی مردم، احساس امنیت، احساس آرامش، پیشروی به سمت اهداف عالی (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۱۱) می‌باشد.

شاخص‌های تمدن نوین اسلامی: مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، شاخصه‌ی اصلی و عمومی تمدن نوین اسلامی را بهره‌مندی انسان‌ها از همه‌ی ظرفیت‌های مادی و معنوی می‌داند که خداوند برای تأمین سعادت و تعالی آنان، در عالم طبیعت و در وجود خود آنان تعبیه کرده است (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹). شاخصه‌های ایمان و علم و اخلاق و مجاهدت مداوم، اندیشه‌ی پیشرفته و اخلاق والا و رهایی از جهان بینی مادی و ظالمانه تمدن امروزی غرب (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹)؛ علم، پیشرفت، عزت، عدالت، قدرت مقابله با امواج جهانی، ثروت (بیانات در دیدار رؤسای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۲۰)؛ ایمان و علم و اخلاق و مجاهدت مداوم، اندیشه‌ی پیشرفته و اخلاق والا (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹)؛ حکومت مردمی، قوانین برگرفته از قرآن، اجتهاد و پاسخگویی به نیازهای نوبه‌نوی بشر، پرهیز از تحجر و ارتجاع و نیز بدعت و التقاط، ایجاد رفاه و ثروت عمومی، استقرار عدالت، خلاص شدن از اقتصاد مبتنی بر ویژه‌خواری و ربا و تکاثر، گسترش اخلاق انسانی، دفاع از مظلومان عالم، و تلاش و کار و ابتکار، از جمله شاخص‌های تمدن نوین اسلامی می‌باشد (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹).

در نظر معظم له، تمدن نوین اسلامی هم از لحاظ

◀ عناصر تشکیل‌دهنده تمدن نوین اسلامی: ارزش‌ها
مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) تمدن نوین اسلامی
دو بخش دارد: یک بخش، «بخش ابزاری» است؛ یک
بخش دیگر، بخش متنی و اصلی و اساسی است. به هر دو
بخش باید توجه داشت.

◀ الف) «بخش ابزاری» عبارت است از همین
ارزش‌هایی که ما امروز به‌عنوان پیشرفت کشور مطرح
می‌کنیم: علم، اختراع، صنعت، سیاست، اقتصاد، اقتدار
سیاسی و نظامی، اعتبار بین‌المللی، تبلیغ و ابزارهای
تبلیغ؛ این‌ها همه بخش ابزاری تمدن است؛ وسیله است.

◀ ب) اما «بخش حقیقی»، آن چیزهایی است
که متن زندگی ما را تشکیل می‌دهد؛ که همان سبک
زندگی است. این، بخش حقیقی و اصلی تمدن است؛
مثل مسئله خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع
لباس، الگوی مصرف، نوع خوراک، نوع آشپزی،
تفریحات، مسئله خط، مسئله زبان، مسئله کسب‌وکار،
رفتار ما در محل کار، رفتار ما در دانشگاه، رفتار ما در
مدرسه، رفتار ما در فعالیت سیاسی، رفتار ما در ورزش،
رفتار ما در رسانه‌ای که در اختیار ماست، رفتار ما با پدر
و مادر، رفتار ما با همسر، رفتار ما با فرزندان، رفتار ما با
رئیس، رفتار ما با مرئوس، رفتار ما با پلیس، رفتار ما با
مأمور دولت، سفرهای ما، نظافت و طهارت ما، رفتار ما
با دوست، رفتار ما با دشمن، رفتار ما با بیگانه؛ این‌ها آن
بخش‌های اصلی تمدن است، که متن زندگی انسان
است. تمدن نوین اسلامی - آن چیزی که ما می‌خواهیم
عرضه کنیم - در بخش اصلی، از این چیزها تشکیل
می‌شود؛ این‌ها متن زندگی است؛ می‌شود این بخش را
به‌منزله‌ی بخش نرم‌افزاری تمدن به‌حساب آورد؛ و آن
بخش اول را، بخش‌های سخت‌افزاری به‌حساب آورد. اگر
ما در این بخشی که متن زندگی است، پیشرفت نکنیم،
همه‌ی پیشرفت‌هایی که در بخش اول کردیم، نمی‌تواند
ما را رستگار کند؛ نمی‌تواند به ما امنیت و آرامش روانی
بخشد (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی،
مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

◀ فرصت‌های عظیم ایران: کشور ایران فرصت‌های
عظیمی دارد که به تعبیر فرماندهی معظم کل قوا همه
در مجموع یک ثروت عظیم ملی است که خواهد توانست

مادی و هم از لحاظ معنوی، باید پیشرو باشد: کشور
ما از لحاظ مادی باید در آن، علم و تجربه و فناوری در
سطوح بالا قرار بگیرد. از لحاظ ساخت و ارتباطات
اجتماعی مردم در زمینه اقتصاد و بقیه موارد، ارتباط
مردم با یکدیگر، باید ارتباطات سالم، قوی و نشان‌دهنده
پیشرفت و شکوفایی باشد؛ باید استعدادها در آن جامعه
بشکفت. همه انسان‌ها بتوانند در آن با توان خداداده‌ی
خود در پیشبرد اهداف زندگی، به یکدیگر کمک و باهم
همکاری کنند. در آن جامعه باید عدالت اجتماعی باشد
(عدالت به معنای یکسان بودن فرصت-هاست؛ یکسان
بودن حقوق است). معنویت و اخلاق هم باید به‌قدر
حرکت پیش‌رونده‌ی مادی پیشرفت کند. دل‌های مردم
با خدا و معنویات آشنا بشود. اینجاست که آن خصوصیت
استثنایی جامعه و تمدن اسلامی، خود را نشان می‌دهد؛
ترکیب و آمیختگی دنیا و آخرت باهم. علم باید به سود
بشریت تمام شود. سرعت و سهولت و ارتباطات زود
دسترس، باید در خدمت آرامش و امنیت و راحتی مردم
باشد (بیانات در دیدار مردم شاهرود، مورخ، ۱۳۸۵/۰۸/۲۰).

◀ پایه و اساس تمدن نوین اسلامی: دنیایی سرشار
از معنویت (بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب
فرهنگی، مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۱۹)؛ مکتب و ایدئولوژی
توحیدی (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان
شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳)؛ ایمان (بیانات در
دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳)
؛ بازگشت به اسلام (خطبه‌های نماز جمعه
تهران، مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۴)؛ معارف بلند اسلامی و
قرآنی (بیانات در دیدار جمعی از شعرای آئینی، مورخ ۲۵
/۰۳/۱۳۹۰)؛ استعداد ایرانی، از جمله بن‌مایه‌ها و اساس
تمدن نوین اسلامی محسوب می‌شود (بیانات در دیدار
نخبگان استان سمنان، مورخ ۱۳۸۵/۰۸/۱۹). باید ما
به دنبال این باشیم که فرهنگ زندگی را تبیین کنیم،
تدوین کنیم و به شکل مطلوب اسلام تحقق ببخشیم.
البته اسلام پایه‌های یک چنین فرهنگی را برای ما معین
کرده است. بن‌مایه‌های این فرهنگ عبارت است از
خردورزی، اخلاق، حقوق؛ این‌ها را اسلام در اختیار ما
قرار داده است (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان
شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

تمدن اسلامی متعلق به ایران را به وجود بیاورد و الگویی را برای حرکت امت اسلامی به وجود آورد. برخی از این فرصت‌ها میراث گذشته، استعداد بسیار ارزنده، همت و انگیزه، گرایش دینی (بیانات در دیدار نخبگان و فرهیختگان استان فارس، مورخ ۱۷ / ۰۲ / ۱۳۸۷) می‌باشد.

◀ نقد تمدن غربی: مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در نقد تمدن غربی، از یک‌سو، جنبه‌های مثبت تمدن غرب را بیان می‌کنند که می‌توان به ثروت، پیشرفت‌های گوناگون علمی، قدرت نظامی (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۲۳ / ۰۷ / ۱۳۹۱)، پیشرفت تمدن مادی غرب در علم و فناوری و روش‌های پیچیده‌ی مادی (بیانات در دیدار مردم شاهرود، مورخ ۲۰ / ۰۸ / ۱۳۸۵) و درعین‌حال تمدن غربی را به نقد می‌کشد. افسردگی، ناامیدی، به‌هم‌ریختگی از درون، عدم امنیت انسان‌ها در اجتماع و در خانواده، بی‌هدفی و پوچی، وجود بمب اتم (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۲۳ / ۰۷ / ۱۳۹۱)، تصرف سرزمین‌ها و تجاوز به حقوق ملت‌ها و تحمیل اخلاق و فرهنگ خود بر دیگر ملت‌ها (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، مورخ ۰۸ / ۱۰ / ۱۳۹۴)، خسارت در کفهی معنوی (بیانات در دیدار مردم شاهرود، مورخ ۲۰ / ۰۸ / ۱۳۸۵)، از جمله نقاط ضعف این تمدن می‌باشد: تمدن مادی غرب دستاورد بشری و دستاورد انسانی نداشت؛ خودشان را و جوامعی را هم که در زیر سایه این‌ها و با تقلید از این‌ها زندگی کردند، خوشبخت نکرد (بیانات در دیدار فرماندهان نیروی هوایی ارتش، مورخ ۱۹ / ۱۰ / ۱۳۹۰). به‌واسطه تناقض‌ها، بی‌منطقی‌ها، زورگویی‌ها و بی‌اعتنایی به اصول انسانی در معرض سقوط و سرنگونی قرار گرفته است (فرمانده معظم کل قوا در آستانه روز ارتش جمهوری اسلامی، مورخ ۲۸ / ۱۳۹۲ / ۰۱).

◀ نقش نیروهای مسلح در تحقق تمدن نوین اسلامی: نقش نیروهای مسلح در تحقق تمدن نوین اسلامی، نقش مهم و رفیع و بی‌بدیلی است. نیروهای مسلح، نوک پیکان نظام اسلامی و الهی و تمدن الهی و اسلامی در مقابله با دشمنان، بدخواهان و کینه‌ورزانی

(بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی نوشهر، مورخ ۲۷ / ۰۶ / ۱۳۹۱). در دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه‌السلام هم می‌فرمایند: آینده‌ی دور، ایجاد تمدن اسلامی است؛ شما هسته‌های مهم و اساسی و اصلی در ایجاد این تمدنید (بیانات در دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه‌السلام، مورخ ۳۱ / ۰۲ / ۱۳۹۳). ایشان در نوشهر اشاره می‌کنند که نیروهای مسلح حصارهای رعیت‌اند، حصارهای ملت‌اند، حصارهای معنوی کشورند. در بنای رفیع و باشکوه نظام جمهوری اسلامی و نظام اسلامی نوین که زمینه‌ساز تمدن نوین اسلامی است، نقش حساس و مهمی دارند و همسر و خانواده آنان این را قدر بدانند و به آن افتخار کنند (بیانات در دیدار نیروهای مسلح منطقه‌ی شمال کشور و خانواده‌های آنان، مورخ ۲۸ / ۰۶ / ۱۳۹۱).

◀ راهکارهای تحقق تمدن نوین اسلامی: در پایان، به راهکارهای تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اشاره می‌شود:

◀ -شناخت نیازهای حقیقی و اساسی کشور؛ و سپس، در اختیار داشتن ابزار برطرف کردن این نیازها (که در درجه‌ی اول، فکر و نیروی انسانی است) (بیانات در دیدار مسئولان سازمان انرژی اتمی و کارشناسان هسته‌ای، مورخ ۲۵ / ۰۳ / ۱۳۸۵).

◀ -تقویت امواج نشاط‌آفرین «ما می‌توانیم» تا کشور به قله‌های علمی و مرجع شدن علمی ایران و برپایی تمدن نوین اسلامی دست یابد (دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی با رهبر انقلاب، مورخ ۱۹ / ۱۳۹۲ / ۰۹).

◀ -فداکاری کردن و قربانی دادن و خون دادن (بیانات در دیدار رئیس و مسئولان قوه‌ی قضائیه، مورخ ۰۴ / ۱۳۸۸ / ۰۷).

◀ -تربیت نسل جوان با خصوصیات هم چون شجاع، باسواد، متدین، دارای ابتکار، پیش‌گام، خودباور، غیور، انگیزه کافی برای حرکت، داشتن توان جسمی و فکری حرکت، در نظر گرفتن هدف، به اهداف دور نگریستن (بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان، مورخ ۲۸ / ۰۷ / ۱۳۹۵).

◀ -ایستادگی و صبر و بصر و اعتماد به وعده‌ی: «و لینصرنّ الله من ینصره انّ الله لقوی عزیز» امت اسلامی (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹).

◀ -پرهیز از تقلید از تمدن غربی در سبک زندگی (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳) و اصلاح متن زندگی و بخش اصلی تمدن (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

◀ -مراقبت و تقوای عملی، تقوای فردی و تقوای جماعت و امت (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، مورخ ۱۳۸۴/۰۵/۲۸).

◀ -نگاه اجتهادی و عالمانه به عرصه‌های گوناگون، از علوم انسانی تا نظام تعلیم و تربیت رسمی، و از اقتصاد و بانکداری تا تولید فنی و فناوری، و از رسانه‌های مدرن تا هنر و سینما، و تا روابط بین‌الملل و غیره و غیره (بیانات در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۹).

◀ -انگیزه، عشق و علاقه، آگاهی و بصیرت جوانان جهت مقابله‌ی با دشمنان، بدخواهان و کینه‌ورزان (بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی نوشهر، ۱۳۹۱/۰۶/۲۷).

➡ روش اجرای پژوهش

تحقیق از نوع «کاربردی» و روش تحقیق از نوع پیمایشی^۸ می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق مسئولین و مدیران فرهنگی، آموزشی و پژوهشی ارتش در بین نیروها و سازمان‌های تابعه آجا (نیروهای چهارگانه آجا و ستاد آجا و سازمان‌های وابسته به آن) می‌باشد. حجم نمونه ۵۴ نفر تعیین که به روش نمونه‌گیری غیراحتمالی قضاوتی (هدفمند) انتخاب شده‌اند. در این تحقیق از «پرسشنامه محقق‌ساخت» به‌عنوان ابزار اصلی گردآوری داده‌ها استفاده شده (۲۹ سؤال بسته به همراه یک سؤال باز) و از روش اسنادی به‌عنوان روش مکمل بهره گرفته شده است. در طراحی سؤالات

◀ -پرهیز از تقلید غربی: «ما باید نگاهمان به آن‌ها (به غرب) نباشد و به دست آن‌ها، به لبخند آن‌ها، به اخم آن‌ها نگاه نکنیم (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳)؛ راهمان را پیدا کنیم و حرکت کنیم و پیش برویم؛ این وظیفه‌ی ما و وظیفه همه در دنیای اسلام است» (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۰۸).

◀ -تلاش برای درست کردن سبک، رفتار اجتماعی، اخلاق عمومی و فرهنگ زندگی (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

◀ -آماده کردن جوانان به علم و عمل و تزکیه و تقویت روح و تقویت جسم (بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی، مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

◀ -تکیه بر مقدرات و امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود این ملت (بیانات در دیدار اқشار مختلف مردم، مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۱۱).

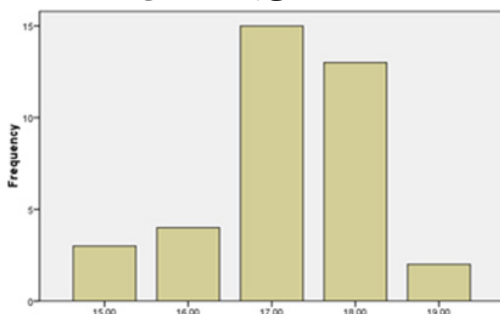
◀ -استفاده از دانش جهان، ابزارهای موجود جهانی برای برپا کردن تمدن اسلامی (منتها باروح اسلامی و باروح معنویت) (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۰۸).

◀ -ترویج و تقویت دین، تقوا، عفت، پاکیزگی روحی، علم، نشاط کار، امانت، عفت، [انجام] خدمات اجتماعی و ورزش در میان جوانان (بیانات در مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۹).

◀ -عوض کردن باورهای مردم؛ باور به اسلام، باور به انقلاب، باور به اسلام سیاسی، باور به این‌که اسلام غیر از کارهای شخصی وظایف عمومی هم دارد، حکومت هم دارد، جامعه‌سازی هم دارد، تمدن‌سازی هم دارد (بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری، مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۰).

۸-Survey

۲- جایگاه شغلی پاسخگویان:

نمودار شماره ۲: جایگاه شغلی پاسخگویان

نمودار بالا نشان می‌دهد ۵,۶ درصد از پاسخگویان دارای جایگاه شغلی ۱۵، ۷,۴ درصد دارای جایگاه شغلی ۱۶، ۲۷,۸ درصد دارای جایگاه شغلی ۱۷، ۲۴,۱ درصد دارای جایگاه شغلی ۱۸ و ۳,۷ درصد دارای جایگاه شغلی ۱۹ بودند. ۳۱ درصد از پاسخگویان به جایگاه شغلی خود اشاره ننمودند. نتایج نشان می‌دهد پاسخگویان از جایگاه و دانش سازمانی نسبتاً مناسبی جهت پاسخگویی به سؤالات تحقیق برخوردار بودند.

۳- نقش ارتش در تبدیل ایران به کشوری

دارای حرف نو در مسائل بشری و بین‌المللی

جدول شماره ۱: کمک ارتش در تبدیل کشور ایران به کشوری

دارای حرف نو در مسائل بشری و بین‌المللی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۶	۱۱,۱	۱۱,۱
کم	۲۳	۴۲,۶	۵۳,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۸۸,۹
خیلی زیاد	۶	۱۱,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد: ۵۳,۷ درصد از پاسخگویان، گویه «نقش ارتش در تبدیل ایران به کشوری دارای حرف نو در مسائل بشری و بین‌المللی» را در حد کم و ۳۵ درصد هم در حد متوسط ارزیابی نموده‌اند. ۱۱/۱ درصد هم در حد خیلی زیاد می‌دانند.

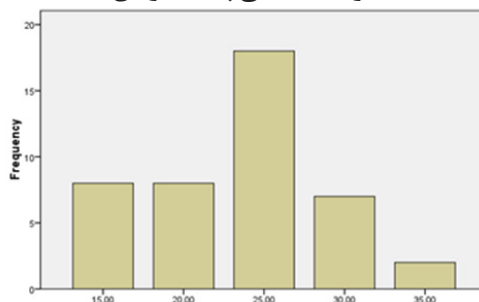
بیانات فرماندهی معظم کل قوا و منابع علمی محققان بهره‌برداری شده است. به‌منظور سنجش پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده‌شده و براساس ارزش به‌دست‌آمده (۰/۹۰) پایایی تحقیق در حد مناسبی می‌باشد. همچنین به‌منظور سنجش اعتبار تحقیق، از روش اعتبار صوری استفاده‌شده و شاخص‌ها و سؤالات با نظرهای صاحب‌نظران این حوزه اصلاح گردید. همچنین با استفاده از نرم‌افزار Spss ۱۶، از آمارهای توصیفی (جداول فراوانی، میانگین، نما، میانه و...) در تحلیل و تفسیر نتایج تحقیق استفاده‌شده است. برای ملاحظات اخلاقی در این پژوهش موارد زیر رعایت گردیده است:

۱. اطمینان بخشیدن به پاسخگویان در خصوص عدم درج اطلاعات آن‌ها،
۲. اطلاع نتایج به دست‌اندرکاران و آزمودنی‌ها و
۳. کسب رضایت پاسخگویان به‌منظور همکاری با محقق.

تجزیه و تحلیل

الف) تجزیه و تحلیل توصیفی سؤالات تحقیق:

۱- سنوات خدمتی پاسخگویان:

نمودار شماره ۱: سنوات خدمتی پاسخگویان

نمودار بالا نشان می‌دهد ۱۴,۸ درصد از پاسخگویان دارای سنوات خدمتی تا ۱۵ سال، ۱۴,۸ درصد دارای سنوات خدمتی ۲۰-۱۵ سال، ۳۳,۳ درصد از پاسخگویان دارای سنوات خدمتی ۲۵-۲۰ سال، ۱۳ درصد از پاسخگویان دارای سنوات خدمتی ۳۰-۲۵ سال و ۳,۷ درصد از پاسخگویان دارای سنوات تحصیلی ۳۰-۳۵ سال بودند. همچنین ۲۰ درصد از پاسخگویان به سنوات خدمتی خود اشاره ننمودند. داده‌ها نشان می‌دهد پاسخگویان از تجارب و سنوات خدمتی مناسبی برای پاسخ به سؤالات برخوردار بودند.

۴- نقش ارتش در کمک به پیشرفت همه‌جانبه در عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی و صنعتی جامعه

۶- نقش ارتش در حفظ استقلال و دستاوردهای انقلاب اسلامی

جدول شماره ۴: نقش ارتش در حفظ استقلال و دستاوردهای

جدول شماره ۲: نقش ارتش در کمک به پیشرفت همه‌جانبه در

عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی، صنعتی در جامعه

انقلاب اسلامی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کم	۱۷	۳۱,۵	۳۱,۵
متوسط	۲۴	۴۴,۴	۷۵,۹
خیلی زیاد	۱۳	۲۴,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۴	۷,۴	۷,۴
کم	۳۳	۶۱,۱	۶۸,۵
متوسط	۱۱	۲۰,۴	۸۸,۹
زیاد	۳	۵,۶	۹۴,۴
خیلی زیاد	۳	۵,۶	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول بالا نشان می‌دهد ۳۱,۵ درصد از پاسخگویان گویه مربوط به «نقش ارتش در حفظ استقلال و دستاوردهای انقلاب اسلامی» را کم و ۴۴,۴ درصد این گویه را متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۱ درصد هم این گویه را به میزان زیاد می‌دانند.

جدول بالا نشان می‌دهد ۶۸,۵ درصد از پاسخگویان گویه «نقش ارتش در کمک به پیشرفت همه‌جانبه در عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی، صنعتی در جامعه» را به میزان کم و ۲۰,۴ درصد به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۱۱,۱ درصد هم این گویه را به میزان زیاد می‌دانند.

۷- ارتش حافظ خوبی برای دستاوردهای تمدن نوین اسلامی

۵- نقش ارتش در برقراری و حفظ امنیت در جامعه

جدول شماره ۵: ارتش حافظ خوبی برای تمدن نوین اسلامی

جدول شماره ۳: نقش ارتش در برقراری و حفظ امنیت در جامعه

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲	۳,۷	۳,۷
کم	۲۲	۴۰,۷	۴۴,۴
متوسط	۱۷	۳۱,۵	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۴	۷,۴	۷,۴
کم	۱۷	۳۱,۵	۳۸,۹
متوسط	۲۰	۳۷,۰	۷۵,۹
خیلی زیاد	۱۳	۲۴,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول بالا نشان می‌دهد ۴۴,۴ درصد از پاسخگویان گویه مربوط به «ارتش حافظ خوبی برای دستاوردهای تمدن نوین اسلامی» را به میزان کم و ۳۱,۵ درصد این گویه را متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۱ درصد از پاسخگویان این گویه را به میزان زیاد می‌دانند.

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد حدود ۴۰ درصد از پاسخگویان گویه «نقش ارتش در حفظ و برقراری امنیت در جامعه» را به میزان کم و ۳۷ درصد هم در حد متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۱ درصد هم این نقش ارتش را به میزان خیلی زیاد می‌دانند.

۸- نقش ارتش در عزتمندی، دست بلند نظام در مقابل زورگویی‌های دشمنان از طریق تحکیم اقتدار دفاعی کشور و ایجاد بازدارندگی لازم در مقابل تهدیدهای دشمنان

۱۰- نقش ارتش در نخبه پروری و شکوفا نمودن استعدادها و اعتماد بر جوانان و دانشمندان خود

جدول شماره ۸: نقش ارتش در نخبه پروری و شکوفا نمودن استعدادها

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۱۰	۱۸,۵	۱۸,۵
کم	۲۲	۴۰,۷	۵۹,۳
متوسط	۱۲	۲۲,۲	۸۱,۵
زیاد	۳	۵,۶	۸۷,۰
خیلی زیاد	۷	۱۳,۰	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۸ نشان می‌دهد که ۵۹,۳ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در نخبه پروری و شکوفا نمودن استعدادها و اعتماد بر جوانان و دانشمندان خود» را به میزان کم و ۲۲,۲ درصد هم این میزان را متوسط ارزیابی نمودند و ۱۸,۵ درصد هم به میزان زیاد می‌دانند.

۱۱- نقش ارتش در دستیابی به قله‌های دانش جهانی، عبور از مرزهای کنونی دانش، ورود به عرصه‌ها و قلمرو دانش‌های جدید و ایجاد رشته‌های جدید در عرصه‌های نظامی و دفاعی

جدول شماره ۹: نقش ارتش در دستیابی به قله‌های دانش جهانی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۵	۹,۳	۹,۳
کم	۲۴	۴۴,۴	۵۳,۷
متوسط	۱۲	۲۲,۲	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۹ نشان می‌دهد ۵۳,۷ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در دستیابی به قله‌های دانش جهانی و ایجاد رشته‌های جدید در عرصه‌های نظامی و دفاعی» را به میزان کم و ۲۲,۲ درصد هم به میزان متوسط ارزیابی نمودند.

جدول شماره ۶: نقش ارتش در عزتمندی و ایجاد بازدارندگی لازم در مقابل تهدیدهای دشمنان

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۳	۵,۶	۵,۶
کم	۱۱	۲۰,۴	۲۵,۹
متوسط	۲۷	۵۰,۰	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۲۵,۹ درصد پاسخگویان گویند «نقش ارتش در عزتمندی و ایجاد بازدارندگی لازم در مقابل تهدیدات دشمنان» را به میزان کم و ۵۰ درصد هم در حد متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴ درصد هم به میزان زیاد ارزیابی نمودند.

۹- نقش ارتش در دستیابی به نقطه‌ای مطلوب و اثرگذار در معادلات نظامی و سیاسی در منطقه

جدول شماره ۷: نقش ارتش در دستیابی به نقطه‌ای مطلوب و اثرگذار در معادلات نظامی و سیاسی در منطقه

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۴	۷,۴	۷,۴
کم	۱۸	۳۳,۳	۴۰,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۴۰,۷ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در دستیابی به نقطه‌ای مطلوب و اثرگذار در معادلات نظامی و سیاسی در منطقه» را به میزان کم و ۳۵,۲ درصد هم به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۱ درصد هم این گویند را به میزان زیاد ارزیابی نمودند.

نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی خود» را به میزان کم و ۳۵,۲ درصد هم این میزان را متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴ درصد هم این میزان را زیاد می‌دانند.

♥۱۴- الگو بودن ارتش در نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی (بر اساس آیات قرآن کریم، احادیث و روایات اسلامی، روش زندگی پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار(ع)) در بین کارکنان و خانواده‌های آن‌ها

جدول شماره ۱۲: الگو بودن ارتش در نهادینه‌سازی سبک زندگی

اسلامی ایرانی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۸	۱۴,۸	۱۴,۸
کم	۲۷	۵۰,۰	۶۴,۸
متوسط	۱۳	۲۴,۱	۸۸,۹
زیاد	۶	۱۱,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۶۴,۸ درصد از پاسخگویان گویند «الگو بودن ارتش در نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی...» را در حد کم و ۲۴ درصد این گویند را به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۱۱ درصد هم این گویند را به میزان زیاد ارزیابی نمودند.

♥۱۵- معنویت و بصیرت دینی، حاکمیت ایمان مذهبی، فضایل اخلاقی و رفتار اسلامی بین کلیه کارکنان ارتش و خانواده‌های آنان

جدول شماره ۱۳: معنویت و بصیرت دینی، حاکمیت ایمان

مذهبی، فضایل اخلاقی و رفتار اسلامی بین کلیه کارکنان ارتش و

خانواده‌های آنان

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۳	۵,۶	۵,۶
کم	۲۹	۵۳,۷	۵۹,۳
متوسط	۱۲	۲۲,۲	۸۱,۵
زیاد	۶	۱۱,۱	۹۲,۶
خیلی زیاد	۴	۷,۴	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

نمودند. ۲۴,۱ درصد هم این گویند را به میزان زیاد می‌دانند.

♥۱۲- نقش ارتش در خودباوری و خوداتکایی و تکیه‌ی بر امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود

جدول شماره ۱۰: نقش ارتش در خودباوری و خوداتکایی تکیه‌ی بر

امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۳	۵,۶	۵,۶
کم	۱۸	۳۳,۳	۳۸,۹
متوسط	۲۰	۳۷,۰	۷۵,۹
زیاد	۶	۱۱,۱	۸۷,۰
خیلی زیاد	۷	۱۳,۰	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد که ۳۸,۹ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در خودباوری و خوداتکایی و تکیه‌ی بر مقدرات و امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود» را به میزان کم و ۳۷ درصد به میزان متوسط ارزیابی نمودند و ۲۴,۱ درصد هم این گویند را به میزان زیاد می‌دانند.

♥۱۳- نقش ارتش طراحی، تولید و بومی‌سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی در داخل متناسب با شرایط تهدید

جدول شماره ۱۱: نقش ارتش در طراحی، تولید و بومی‌سازی

نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی خود

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲	۳,۷	۳,۷
کم	۲۰	۳۷,۰	۴۰,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول ۱۱ نشان می‌دهد ۴۰,۷ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در طراحی، تولید و بومی‌سازی

بدون پاسخ	۱	۱,۹	
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول بالا نشان می‌دهد ۶۶ درصد از پاسخگویان گویه «نقش ارتش در مقابله با آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی ناشی از سبک زندگی غربی در آجا» را به میزان کم و ۱۴,۸ درصد به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۱۸,۹ درصد این گویه را به میزان زیاد می‌دانند.

۱۸- نقش ارتش در تربیت نسل جوان انقلابی (با خصوصیات: شجاع، باسواد، فداکار، متدین، دارای ابتکار، پیش‌گام، خودباور، غیور، ایمان، توان جسمی و فکری، دارای هدف و امنیت‌آور برای کشور)

جدول شماره ۱۶: نقش ارتش در تربیت نسل جوان انقلابی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲	۳,۷	۳,۷
کم	۲۸	۵۱,۹	۵۵,۶
متوسط	۱۱	۲۰,۴	۷۵,۹
زیاد	۶	۱۱,۱	۸۷,۰
خیلی زیاد	۷	۱۳,۰	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۱۶ نشان می‌دهد ۵۵,۶ درصد از پاسخگویان گویه «تربیت نسل جوان انقلابی در ارتش» را به میزان کم و ۲۰,۴ درصد هم به میزان متوسط ارزیابی نمودند و ۲۴,۱ درصد هم این میزان را زیاد می‌دانند.

۱۹- نقش ارتش در تلاش مجددانه، مجاهدت دائم و اعمال مدیریت جهادی

جدول شماره ۱۷: نقش ارتش در تلاش مجددانه، مجاهدت دائم و

اعمال مدیریت جهادی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۷	۱۳,۰	۱۳,۰
کم	۲۵	۴۶,۳	۵۹,۳
متوسط	۹	۱۶,۷	۷۵,۹

جدول بالا نشان می‌دهد ۵۹,۳ درصد از پاسخگویان معتقدند «معنویت و بصیرت دینی، حاکمیت ایمان مذهبی، فضایل اخلاقی و رفتار اسلامی بین کلیه کارکنان ارتش و خانواده‌های آنان» به میزان کم و ۲۲,۲ درصد به میزان متوسط نقش دارد. ۱۸,۵ درصد هم این نقش را زیاد می‌دانند.

۱۶- تثبیت هویت جدید ارتش به عنوان ارتش (اسلامی) نمونه و الگو

جدول شماره ۱۴: تثبیت هویت جدید ارتش به عنوان ارتش

(اسلامی) نمونه و الگو

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۳	۵,۶	۵,۶
کم	۲۴	۴۴,۴	۵۰,۰
متوسط	۱۴	۲۵,۹	۷۵,۹
زیاد	۳	۵,۶	۸۱,۵
خیلی زیاد	۱۰	۱۸,۵	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۵۰ درصد از پاسخگویان گویه «تثبیت هویت جدید ارتش به عنوان ارتش (اسلامی) نمونه و الگو» را به میزان کم و ۲۵,۹ درصد به میزان متوسط می‌دانند. ۲۴ درصد هم این گویه را میزان زیاد ارزیابی نمودند.

۱۷- نقش ارتش در مقابله با آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی ناشی از سبک زندگی غربی در آجا

جدول شماره ۱۵: نقش ارتش در مقابله با آسیب‌های فرهنگی

اجتماعی ناشی از سبک زندگی غربی در آجا

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۱۱	۲۰,۴	۲۰,۸
کم	۲۴	۴۴,۴	۶۶,۰
متوسط	۸	۱۴,۸	۸۱,۱
زیاد	۶	۱۱,۱	۹۲,۵
خیلی زیاد	۴	۷,۴	۱۰۰,۰

بدون پاسخ	۱	۱,۹	
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۲۱ نشان می‌دهد ۵۴,۷ درصد از پاسخگویان گویند «دارا بودن بصیرت سیاسی و انقلابی ارتش» را به میزان کم و ۲۰,۴ درصد هم به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۵ درصد هم این گویند را به میزان زیاد می‌دانند.

۲۲- افزایش روحیه سلحشوری و شهادت‌طلبی در بین کارکنان ارتش و خانواده‌ها و تأثیرگذاری در جامعه

جدول شماره ۲۰: افزایش روحیه سلحشوری و شهادت‌طلبی کارکنان ارتش و خانواده‌ها و تأثیرگذاری در جامعه

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲	۳,۷	۳,۷
کم	۲۸	۵۱,۹	۵۵,۶
متوسط	۱۱	۲۰,۴	۷۵,۹
خیلی زیاد	۱۳	۲۴,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری جدول بالا نشان می‌دهد ۵۵,۶ درصد از پاسخگویان گویند «افزایش روحیه سلحشوری و شهادت‌طلبی کارکنان ارتش و خانواده‌ها و تأثیرگذاری در جامعه» را به میزان کم و ۲۰,۴ درصد به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۱ درصد هم این گویند را به میزان زیاد می‌دانند.

۲۳- مردمی بودن ارتش و روحیه خدمت به مردم

جدول شماره ۲۱: مردمی بودن ارتش؛ و روحیه خدمت به مردم

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲	۳,۷	۳,۷
کم	۷	۱۳,۰	۱۶,۷
متوسط	۳۲	۵۹,۳	۷۵,۹
خیلی زیاد	۱۳	۲۴,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

زیاد	۹	۱۶,۷	۹۲,۶
خیلی زیاد	۴	۷,۴	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۱۷ نشان می‌دهد ۵۹,۳ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در تلاش مجددانه، مجاهدت‌دائم و اعمال مدیریت جهادی» را به میزان کم و ۱۶,۷ درصد به میزان متوسط و ۲۴ درصد هم این میزان را زیاد می‌دانند.

۲۰- نقش ارتش در ایستادگی، صبر و اعتماد به وعده‌ی الهی

جدول شماره ۱۸: نقش ارتش در ایستادگی و صبر و اعتماد به وعده‌ی الهی

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۴	۷,۴	۷,۴
کم	۲۳	۴۲,۶	۵۰,۰
متوسط	۱۷	۳۱,۵	۸۱,۵
زیاد	۶	۱۱,۱	۹۲,۶
خیلی زیاد	۴	۷,۴	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۵ درصد از پاسخگویان گویند «نقش ارتش در ایستادگی و صبر و اعتماد به وعده‌ی الهی» را به میزان کم و ۳۱,۵ درصد هم به میزان متوسط ارزیابی نمودند. ۱۸,۵ درصد هم این نقش را زیاد می‌دانند.

۲۱- دارا بودن بصیرت سیاسی و انقلابی ارتش

جدول شماره ۱۹: دارا بودن بصیرت سیاسی و انقلابی ارتش

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۵	۹,۳	۹,۴
کم	۲۴	۴۴,۴	۵۴,۷
متوسط	۱۱	۲۰,۴	۷۵,۵
زیاد	۹	۱۶,۷	۹۲,۵
خیلی زیاد	۴	۷,۴	۱۰۰,۰

گویه «سلامت اقتصادی ارتش و مبارزه با فساد در کلیه سطوح آجا» را به میزان کم و ۲۵,۹ درصد این گویه را در حد متوسط ارزیابی نمودند. ۲۴,۵ درصد هم این گویه را در حد زیاد می‌دانند.

۲۶- نقش ارتش در وحدت و صمیمیت نیروهای مسلح

جدول شماره ۲۴: نقش ارتش وحدت و صمیمیت نیروهای مسلح

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۶	۱۱,۱	۱۱,۱
کم	۲۳	۴۲,۶	۵۳,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۸۸,۹
خیلی زیاد	۶	۱۱,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول شماره ۲۴ نشان می‌دهد ۵۰,۹ درصد از پاسخگویان گویه «نقش ارتش در وحدت و صمیمیت نیروهای مسلح» را کم و ۲۹,۶ درصد هم متوسط ارزیابی نمودند. ۲۸,۹ درصد هم میزان این گویه را زیاد می‌دانند.

۲۷- بهره‌مندی ارتش از قابلیت‌ها و توانمندی‌های سایر نیروهای مسلح

جدول شماره ۲۵: بهره‌مندی ارتش از قابلیت‌ها و توانمندی‌های

سایر نیروهای مسلح

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۶	۱۱,۱	۱۱,۱
کم	۲۳	۴۲,۶	۵۳,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۸۸,۹
خیلی زیاد	۶	۱۱,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد ۵۱,۹ درصد از پاسخگویان گویه «بهره‌مندی ارتش از قابلیت‌ها و توانمندی‌های سایر نیروهای مسلح» را به میزان کم و ۲۲,۲ درصد هم این میزان را متوسط می‌دانند. ۲۵ درصد هم این گویه را به میزان زیاد ارزیابی نمودند.

همان‌طوری که جدول بالا نشان می‌دهد: ۱۶,۷ درصد از پاسخگویان، گویه «مردمی بودن ارتش؛ و روحیه خدمت به مردم» را در حد کم ارزیابی نموده و ۵۹/۳ درصد هم در حد متوسط می‌دانند. ۲۴,۹ درصد هم این گویه را زیاد می‌دانند.

۲۴- نقش ارتش در پیاده‌سازی عدالت اجتماعی در کلیه سطوح آجا

جدول شماره ۲۲: نقش ارتش در پیاده‌سازی عدالت اجتماعی در

کلیه سطوح آجا

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۱۱	۲۰,۴	۲۰,۸
کم	۲۱	۳۸,۹	۶۰,۴
متوسط	۱۱	۲۰,۴	۸۱,۱
زیاد	۳	۵,۶	۸۶,۸
خیلی زیاد	۷	۱۳,۰	۱۰۰,۰
بدون پاسخ	۱	۱,۹	
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول بالا نشان می‌دهد ۶۰,۴ درصد از پاسخگویان گویه «نقش ارتش در پیاده‌سازی عدالت اجتماعی در کلیه سطوح آجا» را کم و ۲۰,۴ درصد متوسط می‌دانند. ۱۸,۹ درصد هم این میزان را زیاد می‌دانند.

۲۵- سلامت اقتصادی ارتش و مبارزه با فساد در کلیه سطوح آجا

جدول شماره ۲۳: سلامت اقتصادی ارتش و مبارزه با فساد در کلیه

سطوح آجا

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۶	۱۱,۱	۱۱,۱
کم	۲۳	۴۲,۶	۵۳,۷
متوسط	۱۹	۳۵,۲	۸۸,۹
خیلی زیاد	۶	۱۱,۱	۱۰۰,۰
کل	۵۴	۱۰۰,۰	

جدول بالا نشان می‌دهد ۴۹,۱ درصد از پاسخگویان

ب) تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های تحقیق:

کلیه سنجه‌های تحقیق، در هشت مؤلفه طبقه‌بندی شده که میزان آن به شرح ذیل است.

۱- نقش ارتش در پیشرفت و برقراری امنیت در جامعه

مؤلفه «نقش ارتش در پیشرفت و برقراری امنیت در جامعه» با طرح سه سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به‌طور کل به میزان ۵۳ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
توسعه و پیشرفت و برقراری امنیت در جامعه	نقش ارتش در تبدیل ایران به کشوری دارای حرف‌نو در مسائل بشری و بین‌المللی	۵۱,۱	۲,۵۷	۵	۱	۵۴	۱,۱۵
	نقش ارتش در کمک به پیشرفت همه‌جانبه در عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی و صنعتی جامعه	۴۸	۲,۴۰	۵	۱	۵۴	۰,۸۵۰
	نقش ارتش در برقراری و حفظ امنیت در جامعه	۶۰,۰	۳,۰۲	۵	۱	۵۴	۱,۶۰
	میانگین	۵۳,۰	۲,۶۷	۵	۱	۵۴	۱,۲

جدول شماره ۲۶: میزان تأثیرگذاری مؤلفه نقش ارتش در پیشرفت و برقراری امنیت در جامعه

۲- حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی

مؤلفه «حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی» با طرح دو سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به‌طور کل به میزان ۶۱ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی	نقش ارتش در حفظ استقلال، حفاظت از سرزمین اسلامی و دستاوردهای انقلاب اسلامی	۶۳,۲	۳,۱۶	۵	۱	۵۴	۱,۲۷۴
	ارتش حافظ خوبی برای دستاوردهای انقلاب اسلامی و تمدن نوین اسلامی	۵۸,۸	۲,۹۴	۵	۱	۵۴	۱,۳۷۴
	میانگین	۶۱	۳,۰۵	۵	۱	۵۴	۱,۳۲۴

جدول شماره ۲۷: میزان تأثیرگذاری مؤلفه حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی

۳- ایجاد بازدارندگی کامل

مؤلفه «ایجاد بازدارندگی کامل» با طرح چهار سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به طور کل به میزان تقریباً ۶۱ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
ایجاد بازدارندگی کامل	نقش ارتش در عزتمندی؛ دست بلند نظام در مقابل زورگویی‌های دشمنان از طریق تحکیم اقتدار دفاعی کشور	۶۲	۳,۱	۵	۱	۵۴	۱,۲۳۳
	ایجاد بازدارندگی لازم در مقابل تهدیدات دشمنان	۶۲	۳,۱	۵	۱	۵۴	۱,۲۳۳
	نقش ارتش در دستیابی به نقطه‌ای مطلوب و اثرگذار در معادلات نظامی و سیاسی در منطقه	۵۸	۲,۹	۵	۱	۵۴	۱,۴۵۰
	میانگین	۶۰,۶۶	۳,۰۳	۵	۱	۵۴	۱,۳۰۵

جدول شماره ۲۸: میزان تأثیرگذاری مؤلفه ایجاد بازدارندگی کامل

۴- تقویت و بومی‌سازی علم و دانش در ارتش

مؤلفه «تقویت و بومی‌سازی علم و دانش در ارتش» با طرح دو سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به طور کل به میزان تقریباً ۵۳,۲ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
تقویت و بومی‌سازی علم و دانش در ارتش	نقش ارتش در نخبه پروری و شکوفا نمودن استعدادها و اعتماد بر جوانان و دانشمندان خود	۵۰,۶	۲,۵۳	۵	۱	۵۴	۱,۵۳۶
	نقش ارتش در دستیابی به قله‌های دانش جهانی، عبور از مرزهای کنونی دانش، ورود به عرصه‌ها و قلمرو دانش‌های جدید و ایجاد رشته‌های جدید در عرصه‌های نظامی و دفاعی	۵۵,۸	۲,۷۹	۵	۱	۵۴	۱,۵۹۹
	میانگین	۵۳,۲	۲,۶۶	۵	۱	۵۴	۱,۵۶۷

جدول شماره ۲۹: میزان تأثیرگذاری مؤلفه تقویت و بومی‌سازی علم و دانش در ارتش

۵- نقش ارتش در بومی سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی

مؤلفه «نقش ارتش در بومی سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی» با طرح دو سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به طور کل به میزان ۵۸,۸ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
بومی سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی	نقش ارتش طراحی، تولید و بومی سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی خود	۵۹,۶	۲,۹۸	۵	۱	۵۴	۱,۳۳
	نقش ارتش در خودباوری و خوداتکایی و تکیه بر امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود	۵۸	۲,۹	۵	۱	۵۴	۱,۲۰۲
	میانگین	۵۸,۸	۲,۹۴	۵	۱	۵۴	۱,۲۶۶

جدول شماره ۳۰: میزان تأثیرگذاری مؤلفه نقش ارتش در بومی سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی

۶- نهادینه شدن ایمان مذهبی در ارتش

مؤلفه «نهادینه شدن ایمان مذهبی در ارتش» با طرح چهار سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به طور کل به میزان ۵۰,۹ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
نهادینه شدن ایمان مذهبی در ارتش	الگو بودن ارتش در نهادینه سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی در بین کارکنان و خانواده‌های آنها	۴۶,۲	۲,۳۱	۵	۱	۵۴	۰,۷۴۸
	معنویت و بصیرت دینی، حاکمیت ایمان مذهبی، فضایل اخلاقی و رفتار اسلامی بین کلیه کارکنان ارتش و خانواده های آنان	۵۲,۲	۲,۶۱	۵	۱	۵۴	۱,۳۵
	تثبیت هویت جدید ارتش به عنوان ارتش (اسلامی) نمونه والگو	۵۷,۴	۲,۸۷	۵	۱	۵۴	۱,۴۷۳
	نقش ارتش در مقابله با آسیب های فرهنگی و اجتماعی ناشی از سبک زندگی غربی در آجا	۴۷,۸	۲,۳۹	۵	۱	۵۴	۱,۳۵۹
	میانگین	۵۰,۹	۲,۵۴	۵	۱	۵۴	۱,۲۳۲

جدول شماره ۳۱: میزان تأثیرگذاری مؤلفه نهادینه شدن ایمان مذهبی در ارتش

۷- تربیت نیروی انقلابی و مردمی

مؤلفه «خودسازی ارتش» با طرح هشت سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به‌طور کل به میزان ۵۵,۳۵ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجه‌ها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
خودسازی	نقش ارتش در تربیت نسل جوان انقلابی	۵۵,۴	۲,۷۷	۵	۱	۵۴	۱,۲۷۰
	نقش ارتش در تلاش مجدانه، مجاهدت دائم و اعمال مدیریت جهادی	۵۱,۸	۲,۵۹	۵	۱	۵۴	۱,۳۰۳
	نقش ارتش در ایستادگی، صبر و اعتماد به وعده‌ی الهی	۵۳,۶	۲,۶۸	۵	۱	۵۴	۱,۰۵۰
	دارا بودن بصیرت سیاسی و انقلابی ارتش	۵۳,۴	۲,۶۷	۵	۱	۵۴	۱,۲۲۲
	افزایش روحیه سلحشوری و شهادت طلبی در بین کارکنان ارتش و خانواده‌ها و تأثیرگذاری در جامعه	۵۷,۶	۲,۸۸	۵	۱	۵۴	۱,۶۴۸
	مردمی بودن ارتش و روحیه خدمت به مردم	۶۵,۴	۳,۲۷	۵	۱	۵۴	۱,۱۸۶
	نقش ارتش در پیاده سازی عدالت اجتماعی در کلیه سطوح آجا	۵۰,۲	۲,۵۱	۵	۱	۵۴	۱,۶۰۱
	سلامت اقتصادی ارتش و مبارزه با فساد در کلیه سطوح آجا	۵۵,۴	۲,۷۷	۵	۱	۵۴	۱,۴۴۸
	میانگین	۵۵,۳۵	۲,۸۹	۵	۱	۵۴	۱,۳۴۱

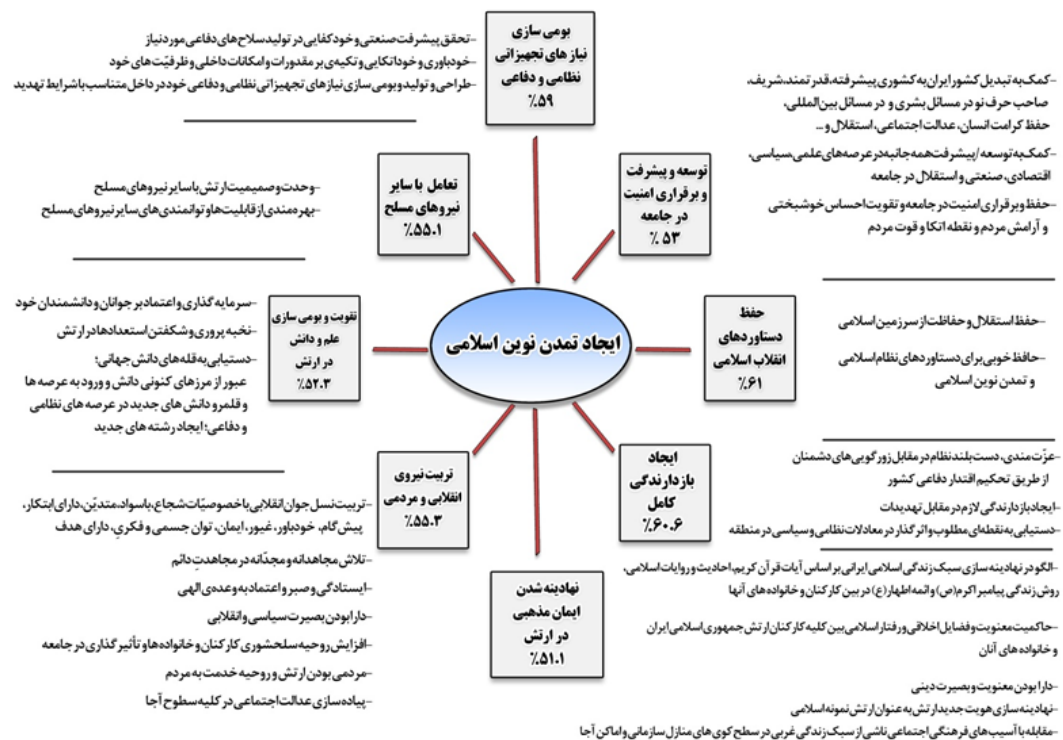
جدول شماره ۳۲: میزان تأثیرگذاری مؤلفه تربیت نیروی انقلابی و مردمی

۸- تعامل ارتش با سایر نیروهای مسلح

مؤلفه «تعامل ارتش با سایر نیروهای مسلح» با طرح هشت سنجه مورد ارزیابی قرار گرفته که به طور کل به میزان ۵۵,۱ درصد تأثیرگذار بوده است.

مؤلفه	سنجها	درصد	میانگین	ماکسیمم	مینیمم	تعداد	واریانس
تعامل با سایر نیروهای مسلح	نقش ارتش در وحدت و صمیمیت نیروهای مسلح	۵۴,۲	۲,۷۱	۵	۱	۵۴	۱,۳۲۲
	بهره مندی ارتش از قابلیت‌ها و توانمندی‌های سایر نیروهای مسلح	۵۶	۲,۸۰	۵	۱	۵۴	۱,۳۳۵
	میانگین	۵۵,۱	۲,۷۵	۵	۱	۵۴	۱,۳۲۸

جدول شماره ۳۳: میزان تأثیرگذاری مؤلفه تعامل ارتش با سایر نیروهای مسلح

شکل شماره ۱: مؤلفه‌های تأثیرگذار نقش ارتش در ایجاد تمدن اسلامی

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

الف) نتیجه‌گیری

برای بررسی علمی هر پدیده اجتماعی، گام نخست انجام مطالعات میدانی و دریافت داده‌های واقعی و عینی آن پدیده مورد نظر است. هدف اصلی تحقیق، بررسی جایگاه و نقش‌های ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی بر اساس نقشه راه انقلاب اسلامی می‌باشد. این تحقیق به دنبال احصاء کارکردها و نقش‌های ارتش در تحقق تمدن نوین اسلامی بوده است. خوشبختانه این تحقیق داده‌های اولیه و پایه را برای ورود به نقش ارتش در مرحله پنجم انقلاب اسلامی (که همانا شکل‌دهی به تمدن نوین اسلامی بوده است)، فراهم می‌کند.

حفظ دستاوردهای نظام جمهوری اسلامی ایران و توسعه و پیشرفت کشور ایران در سایه حضور و اقتدار نیروهای مسلح قابل تصور می‌باشد، بنابراین تحقق اهداف و کارکردهای کلیه مراحل پنج‌گانه نقشه راه انقلاب اسلامی، بدون تحقق امنیت در سطح مختلف زندگی بشری امکان‌پذیر نیست. تأمین امنیت در جامعه به نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش جمهوری اسلامی ایران وابسته است.

داده‌های تحقیق نشان می‌دهد ۱۰ مورد نقش برتر ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی از نظر پاسخگویان، به ترتیب عبارت‌اند از:

- ۱- مردمی بودن ارتش؛ و روحیه خدمت به مردم؛ (۶۵،۴)
- ۲- حفظ استقلال؛ حفاظت از سرزمین اسلامی؛ و دستاوردهای انقلاب اسلامی؛ (۶۳،۲)
- ۳- عزتمندی؛ دست بلند نظام در مقابل زورگویی‌های دشمنان از طریق تحکیم اقتدار دفاعی کشور؛ ایجاد بازدارندگی لازم در مقابل تهدیدهای دشمنان؛ (۶۲)
- ۴- حفظ و برقراری امنیت در جامعه؛ تقویت احساس خوشبختی و آرامش مردم؛ و نقطه اتکا و قوت مردم؛ (۶۰،۰)
- ۵- خودکفایی و طراحی و تولید و بومی‌سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی خود در داخل متناسب با شرایط تهدید؛ (۵۹،۶)
- ۶- حافظ خوبی برای دستاوردهای نظام اسلامی و تمدن نوین اسلامی؛ (۵۸،۸)
- ۷- دستیابی به نقطه‌ای مطلوب و اثرگذار در معادلات

نظامی و سیاسی در منطقه؛ (۵۸)

- ۸- خودباوری و خوداتکایی و تکیه بر مقدرات و امکانات داخلی و ظرفیت‌های خود؛ (۵۸)
- ۹- افزایش روحیه سلحشوری و شهادت‌طلبی کارکنان و خانواده‌ها و تأثیرگذاری در جامعه؛ (۵۷،۶)
- ۱۰- تثبیت هویت جدید ارتش به‌عنوان ارتش اسلامی نمونه و الگو؛ (۵۷،۴)

بسیاری از کارکردها و نقش‌های ارتش در سطح «متوسط رو به بالا» (حدود ۲۳ سنجه) ارزیابی شده‌اند و تعداد محدودی هم (حدود ۴ سنجه) «متوسط رو به پایین» در نظر گرفته شده‌اند. چند سنجه هم به‌عنوان نقش‌های ارتش نتوانسته‌اند امتیازات خوبی را به دست بیاورند و به‌عنوان متوسط رو به پایین قلمداد شدند. این گویه‌ها عبارت‌اند از: تثبیت موقعیت و منزلت اجتماعی کارکنان در جامعه و دستیابی به رفاه قابل قبول برای خانواده‌های کارکنان؛ کمک به توسعه/پیشرفت همه‌جانبه در عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی، صنعتی در جامعه؛ مقابله با آسیب‌های فرهنگی اجتماعی ناشی از سبک زندگی غربی در سطح کوی‌های منازل سازمانی و اماکن آجا؛ الگو در نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی در بین کارکنان و خانواده‌های آن‌ها. در این حوزه لازم است متولیان امر با برنامه‌ریزی‌های دقیق، تلاش بیشتری نمایند.

از سوی دیگر، کلیه سنجه‌های تحقیق، در هشت مؤلفه طبقه‌بندی شده که میزان آن به ترتیب به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و تمدن نوین اسلامی؛ (۶۱٪) ۲- ایجاد بازدارندگی کامل، (۶۰،۶٪)
- ۳- نقش ارتش در بومی‌سازی نیازهای تجهیزاتی نظامی و دفاعی؛ (۵۹٪) ۴- تربیت نیروی انقلابی و مردمی؛ (۵۵،۳٪) ۵- تعامل ارتش با سایر نیروهای مسلح؛ (۵۵،۱٪) ۶- نقش ارتش در پیشرفت و برقراری امنیت در جامعه؛ (۵۳٪) ۷- تقویت و بومی‌سازی علم و دانش در ارتش؛ (۵۲،۳٪) ۸- نهادینه شدن ایمان مذهبی در ارتش. (۵۱،۱٪)

نتیجه‌نهایی تحقیق بیانگر آن است که ارتش در شکل‌دهی به تمدن نوین اسلامی، نقش‌های متعدد و مهمی دارد لیکن برای ارتقاء آن باید تلاش بیشتری

۶- دورانت، ویل. (۱۳۶۵). تاریخ تمدن، احمد آرام، تهران: انقلاب اسلامی، ج ۱.

۷- رحمانی، محمدعلی. (۱۳۹۶). نقش و جایگاه نیروهای مسلح در تحقق دولت اسلامی مبتنی بر منظومه فکری امام خامنه‌ای، بصیرت و تربیت اسلامی، سال چهارم، شماره ۴۰: ۶۴-۳۷.

۸- سنچولی، دوست علی. (۱۴۰۰). ماهیت و مؤلفه‌های قدرت و اقتدار نظامی و نقش آن در اعتلای تمدن نوین اسلامی، نخستین همایش بین‌المللی علمی و فرهنگی تاریخ و ادبیات پایداری در مکتب حاج قاسم، جیرفت.

۹- فرزانه، محمدباقر و خیاط، علی و صفروپور، هادی. (۱۳۹۷) تبیین عوامل ایجاد تمدن نوین اسلامی از نگاه مقام معظم رهبری، فصلنامه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، ۲۴ (۱۱۸).

۱۰- کشاورز شکری، عباس. (۱۳۹۴). بررسی نقش و کارکرد انقلاب اسلامی ایران در فرآیند تحقق تمدن نوین اسلامی، مجموعه مقالات همایش ملی تمدن نوین اسلامی، تهران، دانشگاه شاهد (تاریخ برگزاری: ۱۳۹۴/۷/۱۶: ۵۶۴-۵۴۹).

۱۱- کلانتری، فتح‌اله. (۱۴۰۰). جایگاه قدرت نظامی در تحقق تمدن نوین اسلامی. مدیریت نظامی، ۲۱ (۸۴)، ۶۲-۳۳.

۱۲- نرمانی، حسن و زارعی، غفار و روان بد، امین. (۱۴۰۰) پیشران‌های تربیتی و فرهنگی جهت شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، دوفصلنامه آینده‌پژوهی ایران، ۱۶ (۱).

۱۳- ولایتی، علی‌اکبر. (۱۳۹۴). فرهنگ و تمدن اسلامی، قم: نهاد نمایندگی و مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، نوبت چاپ ۶۳.

۱۴- هانتیگتون، ساموئل. (۱۳۸۸). موج سوم و دموکراسی، مترجم، احمد شهسا، تهران: روزنه.

صورت پذیرد. امروز ارتش در بعد داخلی، جایگاه بسیار خوبی در نزد مردم داشته و در منطقه هم دارای قابلیت‌های خوبی است. اما تا رسیدن به نقطه مطلوب و آرمانی به‌عنوان ارتش یک کشور مسلمان و زمینه ظهور، فاصله دارد.

در پایان ذکر این نکته ضروری است با انجام مطالعات گوناگون، لازم است موقعیت و جایگاه نیروهای مسلح و ارتش در تمدن نوین اسلامی ترسیم و مشخص و سپس کارکردها و نقش‌های آنان مشخص شود.

ب) پیشنهادها

۱- شناسایی کارگروهی در ارتش جهت احصاء نقش‌ها و کارکرد ارتش در مرحله سوم، چهارم و پنجم نقشه راه انقلاب اسلامی؛ تبیین موقعیت و جایگاه نیروهای مسلح و ارتش در تمدن نوین اسلامی و شناسایی قابلیت‌ها و فرصت‌های مختلف آجا برای نقش‌آفرینی در ایجاد تمدن نوین اسلامی؛

۲- انجام مطالعات میدانی وسیع‌تر در قالب پروژه‌های مطالعاتی برای نقش‌آفرینی ارتش در ایجاد تمدن نوین اسلامی در حوزه‌های مختلف دفاعی، امنیتی، فرهنگی، علمی و... توسط دفاتر مطالعاتی نیروهای آجا.

فهرست منابع:

۱- بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی).

۲- ترابی، یوسف و مؤمنی، سید علی. (۱۳۹۷). نقش‌های پیشرانی نیروی انتظامی در تحقق تمدن نوین اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیستم، شماره دوم، ۱۳۹۷: ۱۱۸-۸۵.

۳- جان احمدی، فاطمه. (۱۳۸۶). تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، قم: نهاد نمایندگی و مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.

۴- جمشیدی، محمدحسین. (۱۳۹۴). مبانی تمدن از منظر اسلام، مجموعه مقالات همایش ملی تمدن نوین اسلامی، تهران، دانشگاه شاهد (تاریخ برگزاری: ۱۳۹۴/۷/۱۶: ۶۳-۳۱).

۵- خاری آرنی، مجید و علی اکبرزاده آرنی، زهرا. (۱۳۹۴). مبانی و مؤلفه‌های تمدن نوین اسلامی با تأکید بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب، مجموعه مقالات همایش ملی تمدن نوین اسلامی، تهران، دانشگاه شاهد (تاریخ برگزاری: ۱۳۹۴/۷/۱۶: ۷۹-۶۴).